

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Кафедра туризмознавства і краєзнавства
Кафедра готельно-ресторанної та курортної справи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВБ 2.7 «Історія та культура світових цивілізацій»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

241 «Готельно-ресторанна справа»

(шифр і назва спеціальності)

факультет туризму

(назва інституту, факультету)

Івано-Франківськ – 2021 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та культура світових цивілізацій» для студентів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа». «27» серпня, 2021 р. 21 с.

Розробники:

Великочий В.С., д.і.н., професор кафедри туризмознавства і краєзнавства
Зарічняк А.П., викладач кафедри туризмознавства і краєзнавства

Робоча програма затверджена:

на засіданні кафедри туризмознавства і краєзнавства

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ р. № ____

Завідувач кафедри туризмознавства і краєзнавства

_____ (Філюк С.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ ____ ” _____ 20__ р.

на засіданні кафедри готельно-ресторанної та курортної справи

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ р. № ____

Завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи

_____ (Кланчук В.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ ____ ” _____ 20__ р.

Схвалено навчально-методичною радою факультету туризму

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ р. № ____

Голова _____ (Чорна Л.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ ____ ” _____ 20__ р.

© Великочий В.С., 2021 рік
© Зарічняк А.П., 2021 рік
© Факультет туризму, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6,0	Галузь знань <u>24 «Сфера обслуговування»</u> (шифр і назва)	Цикл професійної підготовки, вибіркова навчальна дисципліна	
	Спеціальність <u>241 «Готельно-ресторанна справа»</u> (шифр і назва)		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,0 самостійної роботи студента – 8,0	Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	30 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	10 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		120 год.	160 год.
Індивідуальні завдання: 0 год.			
Вид контролю: <u>екзамен</u>			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – $60/120 = 0,5$.

для заочної форми навчання – $20/160 = 0,125$.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів уявлення про світові цивілізації в їх фундаментальних вимірах (зародження і розвиток державності, права, соціальних структур, економічних систем, відповідних типів ментальності, нагромадження культурних цінностей). Теоретичні знання, отримані під час вивчення дисципліни, повинні сприяти формуванню чіткого уявлення про шляхи розвитку суспільства, його закономірності та відмінності, що дасть змогу не лише визначити негативні та позитивні тенденції цього процесу, але й усвідомити можливі шляхи виходу людства з сучасних світових криз.

Завданнями даного курсу є:

- аналіз джерел, літератури та методів дослідження;
- вивчення понятійного та категоріального апарату;
- характеристика основних напрямків розвитку людства;
- вивчення визначальних та специфічних факторів існування, розвитку та занепаду світових цивілізацій;
- розкриття механізмів вирішення проблем розвитку людства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні концептуальні підходи до історії;
- сутність та особливості цивілізаційного підходу до аналізу історичного процесу;
- шляхи розвитку різних цивілізацій, їх періодизацію, здобутки, особливості, роль і значення у світовій історії;
- основні факти, дати, події та імена видатних особистостей, які представляють історію цивілізацій.

вміти:

- знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел;
- класифікувати і систематизувати завдання з проблеми;
- формулювати, коментувати, підкріплюючи конкретними прикладами базові поняття і терміни дисципліни;
- аналізувати і систематизувати соціально-значущі явища і процеси;
- розкривати соціально-історичну сутність явищ і процесів людського буття;
- характеризувати особливості історичного розвитку окремих цивілізацій;
- висловлювати і обґрунтовувати свою позицію з питань, що стосуються перспектив розвитку та взаємодії сучасних цивілізацій.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія та культура світових цивілізацій від найдавніших часів до середини V ст. н.е.

Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Історія та культура світових цивілізацій». Поняття цивілізації. Теорії цивілізацій

Формування і еволюція поняття «цивілізація». Концепції лінійної і циклічної історії. Культурно-історична концепція О. Шпенглера. Концепція «осьового часу» К. Ясперса. Цивілізаційна концепція А. Тойнбі. Східна езотерична концепція розвитку цивілізацій Є. Блаватської. Культурні суперсистеми П. Сорокіна. Цивілізаційна теорія Ф. Броделя. Концепція «зіткнення цивілізацій» С. Хантінгтона. Поняття цивілізації та її ознаки. Види цивілізацій: глобальна, світові та локальні цивілізації. Структура цивілізацій. Розгортання цивілізацій в часі та просторі.

Тема 2. Річкові цивілізації Месопотамії і Стародавнього Єгипту

Цивілізації річкових долин. Вплив природно-кліматичних умов на формування та розвиток річкових цивілізацій. Східна деспотія як перша форма державності Стародавнього Сходу. Етногенез і ментальність населення. Шумерські міста-держави (6000–2300 рр. до н.е.). Централізована Аккадська держава (2300–2000 рр. до н.е.). Іригаційне землеробство, торгівля, транспорт, ремесла. Релігійні уявлення. Систематизація наукових знань: математика, астрономія, медицина, географія. Вавилонська держава (2000–1200 р. до н.е.). Закони Хаммурапі. Культ Мардука та його зв'язок із культом влади царя. Основні пам'ятки архітектури та мистецтва Шумеру, Аккаду, Вавилонії. Ассирійська імперія (1200–600 рр. до н.е.). Пам'ятки ассирійської архітектури. Мистецтво та релігія ассирійців. Природні умови розвитку давньоєгипетської цивілізації. Основні етапи історичного розвитку Стародавнього Єгипту. Матеріальна культура. Архітектура та монументальне мистецтво Стародавнього Єгипту: типи споруд, пам'ятки Стародавнього царства, пам'ятки Середнього царства, пам'ятки Нового царства. Стельові особливості архітектури Стародавнього Єгипту. Духовна культура. Єгипетська писемність: ієрогліфіка, ієратика, демотика. Науково-практичні знання стародавніх єгиптян: математика, астрономія, медицина.

Тема 3. Трипільсько-кукутенська цивілізація

Основні підходи до вивчення цивілізації Трипілля-Кукутені. Дискусійні питання становлення, розвитку та занепаду. Етнокоріння Трипілля-Кукутені. Етапи історичного розвитку. Матеріальна культура. Цивілізація в умовах

неолітичної землеробської революції. Мистецтво і культура. Вірування та міфологія. Писемність. Менталітет представників цивілізації Трипілля-Кукутені.

Тема 4. Стародавня Індія

Вплив природно-кліматичних умов на формування та розвиток цивілізації Стародавньої Індії. Основні етапи історичного розвитку. Індська (Хараппська) цивілізація (XXVI–XIX ст. до н.е.). Ведійський період: зародження індійської цивілізації (XVIII–VI ст. до н.е.). Буддійський період: період релігійної реформації (V–III ст. до н.е.). Класична епоха (II ст. до н.е.–V ст. н.е.). Культурно-історична замкненість регіону. Варново-кастовий поділ давньоіндійського суспільства. Релігія в духовному житті індійців: ведизм, буддизм, джайнізм, індуїзм. Архітектура та мистецтво Стародавньої Індії. Основні досягнення давньоіндійської цивілізації. Вплив Стародавньої Індії на країни Центральної та Східної Азії.

Тема 5. Стародавній Китай

Природно-географічні та історичні умови розвитку китайської цивілізації. Гіпотези походження Китайської цивілізації. Етапи розвитку Давньокитайської цивілізації. Шанська держава. Епоха династії Чжоу. Імперія Цинь. Епоха династії Хань. Досягнення матеріальної і духовної культури. Писемність, мова та освіта Стародавнього Китаю. Наукові знання та винаходи. Архітектура Стародавнього Китаю. Правові, етичні і релігійно-міфологічні уявлення. Роль і місце давньокитайської цивілізації у світовій історії.

Тема 6. Стародавній Іран

Етапи історичного розвитку Стародавнього Ірану. Держава Ахеменідів (550–330 рр. до н.е.). Держава Селевкідів (330–250 рр. до н.е.). Іран при Аршакідах (250 р. до н.е.–226 р. н.е.). Сасанідський Іран (226–651 рр.). Архітектура Стародавнього Ірану: загальні риси, основні пам'ятки, стильові особливості. Релігійно-світоглядні уявлення. Правова система. Значення цивілізації Стародавнього Ірану.

Тема 7. Антична Давньогрецька цивілізація

Природно-кліматичні та геополітичні чинники розвитку античного (давньогрецького, елліністичного) світу. Періодизація античності. Критомікенська доба (III–II тис. до н.е.). Гомерівський період (XI–IX ст. до н.е.). Архаїчний період (VIII–VI ст. до н.е.). Класичний період (V–IV ст. до н.е.). Елліністичний період в розвитку античної Греції (323–146 рр. до н.е.). Характерні риси та особливості Афінської демократії. Жінка в давньогрецькому

суспільстві. Афінський поліс: політичний та соціально-економічний устрій. Освіта та наукові досягнення Стародавньої Греції. Давньогрецька міфологія. Архітектура та мистецтво Давньогрецької цивілізації. Стилістичні особливості архітектури та мистецтва Стародавньої Греції. Скульптура та кераміка Стародавньої Греції. Значення давньогрецької цивілізації.

Тема 8. Антична Давньоримська цивілізація

Етапи історичного розвитку Давньоримської цивілізації. Царський період (VIII–VI ст. до н.е.). Республіканський період (VI–I ст. до н.е.). Імператорський період (I ст. до н.е.–V ст. н.е.). Світогляд та духовний світ стародавніх римлян. Римське громадянське суспільство: соціальна структура та особливості. Наука та технології Стародавнього Риму. Архітектура Стародавнього Риму: основні типи будівель, об'єкти інфраструктури, визначні пам'ятки. Скульптура та рельєф Стародавнього Риму. Живопис Стародавнього Риму. Театр Стародавнього Риму. Культурно-історичне значення римського права. Значення Давньоримської цивілізації для розвитку людства.

Змістовий модуль 2. Світові цивілізації в епоху Середньовіччя, Нового та Новітнього часу

Тема 9. Візантійська середньовічна цивілізація

Візантія як цивілізаційний простір. Етапи формування візантійської історії. Держава імперського типу як основа Візантійської цивілізації. Візантійська модель феодалізму. Культурно-історичний феномен ідеології «візантизму», її головні ознаки. Роль релігії у розвитку візантійської цивілізації. Столиця імперії Константинополь: зовнішній вигляд, архітектура, населення. Падіння Константинополя 1453 р. та його цивілізаційні наслідки.

Тема 10. Західноєвропейська середньовічна цивілізація

Епоха Середньовіччя (V–XV ст.): особливості, етапи. Становлення соціальної структури феодального суспільства. Корпоративні групи у середньовічному суспільстві. Людина епохи Середньовіччя: страхи, вірування, хвороби, тривалість життя. Середньовічне європейське місто: зовнішній вигляд, організація управління, населення, соціальні контрасти. Архітектура ранньохристиянського і дороманського періодів (V–X ст.). Архітектура Західної Європи романського періоду (XI–XII ст.). Готична архітектура Західної Європи (XIII–XIV ст.). Символіка готичної архітектури. Середньовічні замки Західної Європи (X–XV ст.). Університет – головний здобуток західноєвропейської цивілізації. Християнська релігія та церква в житті середньовічної Європи.

Теологія і схоластика: проблема віри і знання. Кризи західноєвропейського середньовічного суспільства: особливості і наслідки.

Тема 11. Західноєвропейська цивілізація Нового часу

Загальна характеристика епохи Відродження: періодизація, специфіка та суперечності. Технічний прогрес, міське життя, освіта та наука епохи Відродження. Створення академій та початок академічного руху у Європі. Мистецтво епохи Відродження та його найвідоміші представники. Леонардо да Вінчі (1452–1519) – символ епохи Відродження: біографія, найвідоміші шедеври та винаходи. Архітектурні шедеври Ренесансу. Література епохи Відродження. Великі географічні відкриття та їх роль у розвитку людства. Передумови та причини Великих географічних відкриттів. Головні географічні відкриття кінця XV–XVI ст. Значення Великих географічних відкриттів, їх вплив на західноєвропейську цивілізацію. Європейська архітектура Нового часу – основні архітектурні стилі, визначні пам'ятки. Реформація: загальна характеристика явища і процесу. Протестантизм. Лютеранство. Кальвінізм. Цвінгліанство. Анабаптизм. Вплив протестантизму на долю європейської цивілізації. Характерні риси епохи Просвітництва. Естетика Просвітництва.

Тема 12. Доколумбові цивілізації Центральної та Південної Америки

Поняття «цивілізації Доколумбової Америки». Специфіка історичного процесу Нового Світу. Типологія та специфіка цивілізацій Доколумбової Америки. Майя: культурно-історичний образ, культурний спадок. Ацтеки: розташування, спосіб життя, світосприйняття, культурна спадщина. Імперія інків. Цивілізація чібча-муїсків. Архітектура Стародавньої Америки: типи пам'яток, основні артефакти, стильові особливості.

Тема 13. Індустріальна цивілізація XIX–XX ст.: загальносвітові тенденції, регіональні особливості розвитку

Буржуазні революції й створення передумов виникнення індустріального суспільства як основи західноєвропейської цивілізації сучасного типу (XVII–XIX ст.). Роль та значення Великої французької революції (1789–1799) в історії західноєвропейської цивілізації. Становлення та розвиток індустріального суспільства (XIX ст.). Європейська освіта і наука в другій пол. XVIII–XIX ст. Промислова революція. Світові війни і криза індустріального суспільства (перша пол. XX ст.). Основні політико-ідеологічні доктрини XX ст.: лібералізм, консерватизм, соціалізм, комунізм, фашизм, націоналізм.

Тема 14. Арабо-ісламський світ та цивілізаційний процес

Домусульманська Аравія. Історичні умови зародження ісламської цивілізації. Іслам – основа арабської цивілізації. Коран – священна книга мусульман. Арабський халіфат. Соціально-політичні та економічні особливості арабо-ісламської цивілізації. Характерні риси мусульманського світогляду. Вплив арабо-ісламської цивілізації на Європейський континент та світовий цивілізаційний процес.

Тема 15. Постіндустріальні суспільства та технологічні цивілізації: взаємозалежності та протиріччя

Постіндустріальне (інформаційне) суспільство та його вплив на розвиток культури. Розвиток науки і техніки в другій половині ХХ ст. Науково-технічна революція (НТР). Розширення сфери інформації та послуг. Негативні наслідки НТР. Інтеграційні процеси у Європі в другій пол. ХХ – на поч. ХХІ ст. Європейський Союз. Особливості цивілізаційного розвитку «нових індустріальних економік» (на прикладі держав Азіатсько-Тихоокеанського регіону). Японія в другій пол. ХХ – на поч. ХХІ ст. Специфіка цивілізаційного розвитку Сингапура та Республіки Корея. Цивілізаційний шлях держав Латинської Америки.

Тема 16. Цивілізаційні та культурні перспективи розвитку людства

Перехід до постіндустріальної цивілізації. Основні тенденції цивілізаційного розвитку сучасного світу. Глобалізація: сутність, основні ознаки. Суперечності глобалізації та її моделі. Глобальні проблеми людства: причини виникнення та можливі шляхи подолання. Місце і роль України в глобалізаційних процесах.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		о	л	с	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Історія та культура світових цивілізацій від найдавніших часів до середини V ст. н.е.												
Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Історія та культура світових цивілізацій». Поняття цивілізації. Теорії цивілізацій	10	4	2	0	0	4	10	2	0	0	0	8
Тема 2. Річкові цивілізації Месопотамії і Стародавнього Єгипту	12	4	4	0	0	4	12	2	0	0	0	10
Тема 3. Трипільсько-кукутенська цивілізація	10	2	0	0	0	8	10	0	0	0	0	10
Тема 4. Стародавня Індія	12	2	2	0	0	8	12	2	0	0	0	10
Тема 5. Стародавній Китай	12	2	2	0	0	8	12	0	2	0	0	10
Тема 6. Стародавній Іран	10	2	0	0	0	8	10	0	0	0	0	10
Тема 7. Антична Давньогрецька цивілізація	12	2	2	0	0	8	12	0	2	0	0	10
Тема 8. Антична Давньоримська цивілізація	12	0	2	0	0	10	12	0	0	0	0	12
Разом за змістовим модулем 1	90	18	14	0	0	58	90	6	4	0	0	80
Змістовий модуль 2. Світові цивілізації в епоху Середньовіччя, Нового та Новітнього часу												
Тема 9. Візантійська середньовічна цивілізація	12	2	2	0	0	8	12	0	0	0	0	12

Тема 10. Західноєвропейська середньовічна цивілізація	12	2	2	0	0	8	12	0	2	0	0	10
Тема 11. Західноєвропейська цивілізація Нового часу	12	2	4	0	0	6	12	0	2	0	0	10
Тема 12. Доколумбові цивілізації Центральної та Південної Америки	10	0	0	0	0	10	10	0	0	0	0	10
Тема 13. Індустріальна цивілізація XIX–XX ст.: загальносвітові тенденції, регіональні особливості розвитку	12	0	2	0	0	10	12	0	2	0	0	10
Тема 14. Арабо-ісламський світ та цивілізаційний процес	12	2	2	0	0	8	12	0	0	0	0	12
Тема 15. Постіндустріальні суспільства та технологічні цивілізації: взаємозалежності та протиріччя	12	2	2	0	0	8	12	2	0	0	0	10
Тема 16. Цивілізаційні та культурні перспективи розвитку людства	8	2	2	0	0	4	8	2	0	0	0	6
Разом за змістовим модулем 2	90	12	16	0	0	62	90	4	6	0	0	80
Усього годин	180	30	30	0	0	120	180	10	10	0	0	160
Модуль 2												
ІНДЗ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Усього годин	180	30	30	0	0	120	180	10	10	0	0	160

5. Теми семінарських занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Предмет і завдання курсу «Історія та культура світових цивілізацій». Поняття цивілізації. Теорії цивілізацій	2
2	Річкові цивілізації Месопотамії і Стародавнього Єгипту	4
3	Стародавня Індія	2
4	Стародавній Китай	2
5	Антична Давньогрецька цивілізація	2
6	Антична Давньоримська цивілізація	2
7	Візантійська середньовічна цивілізація	2
8	Західноєвропейська середньовічна цивілізація	2
9	Західноєвропейська цивілізація Нового часу	4
10	Індустріальна цивілізація XIX–XX ст.: загальносвітові тенденції, регіональні особливості розвитку	2
11	Арабо-ісламський світ та цивілізаційний процес	2
12	Постіндустріальні суспільства та технологічні цивілізації: взаємозалежності та протиріччя	2
13	Цивілізаційні та культурні перспективи розвитку людства	2
	Разом	30

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Стародавній Китай	2
2	Антична Давньогрецька цивілізація	2
3	Західноєвропейська середньовічна цивілізація	2
4	Західноєвропейська цивілізація Нового часу	2
5	Індустріальна цивілізація XIX–XX ст.: загальносвітові тенденції, регіональні особливості розвитку	2
	Разом	10

6. Теми практичних занять (навчальним планом не передбачені)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Теми лабораторних занять (навчальним планом не передбачені)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		

2		
...		

8. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Предмет і завдання курсу «Історія та культура світових цивілізацій». Поняття цивілізації. Теорії цивілізацій	4
2	Річкові цивілізації Месопотамії і Стародавнього Єгипту	4
3	Трипільсько-кукутенська цивілізація	8
4	Стародавня Індія	8
5	Стародавній Китай	8
6	Стародавній Іран	8
7	Антична Давньогрецька цивілізація	8
8	Антична Давньоримська цивілізація	10
9	Візантійська середньовічна цивілізація	8
10	Західноєвропейська середньовічна цивілізація	8
11	Західноєвропейська цивілізація Нового часу	6
12	Доколумбові цивілізації Центральної та Південної Америки	10
13	Індустріальна цивілізація ХІХ–ХХ ст.: загальносвітові тенденції, регіональні особливості розвитку.	10
14	Арабо-ісламський світ та цивілізаційний процес	8
15	Постіндустріальні суспільства та технологічні цивілізації: взаємозалежності та протиріччя.	8
16	Підсумки. Цивілізаційні та культурні перспективи розвитку людства	4
	Разом	120

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Предмет і завдання курсу «Історія та культура світових цивілізацій». Поняття цивілізації. Теорії цивілізацій	8
2	Річкові цивілізації Месопотамії і Стародавнього Єгипту	10
3	Трипільсько-кукутенська цивілізація	10
4	Стародавня Індія	10
5	Стародавній Китай	10
6	Стародавній Іран	10

7	Антична Давньогрецька цивілізація	10
8	Антична Давньоримська цивілізація	12
9	Візантійська середньовічна цивілізація	12
10	Західноєвропейська середньовічна цивілізація	10
11	Західноєвропейська цивілізація Нового часу	10
12	Доколумбові цивілізації Центральної та Південної Америки	10
13	Індустріальна цивілізація ХІХ–ХХ ст.: загальносвітові тенденції, регіональні особливості розвитку.	10
14	Арабо-ісламський світ та цивілізаційний процес	12
15	Постіндустріальні суспільства та технологічні цивілізації: взаємозалежності та протиріччя.	10
16	Підсумки. Цивілізаційні та культурні перспективи розвитку людства	6
	Разом	160

9. Індивідуальні завдання

Виконання даного виду завдань навчальним планом не передбачено.

10. Методи навчання

1. Група методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
  - 1.1. Підгрупа за джерелом передачі навчальної інформації:
    - словесні методи – розповідь-пояснення, бесіда, лекція.
    - наочні методи – ілюстрація, демонстрація.
  - 1.2. Підгрупа за логікою передачі та сприймання навчальної інформації:
    - індуктивні методи.
    - дедуктивний метод активніше розвиває абстрактне мислення, сприяє засвоєнню навчального матеріалу на основі узагальнень.
  - 1.3. Підгрупа за ступенем самостійного мислення студентів у процесі оволодіння знаннями, формуванням умінь і навичок:
    - репродуктивні методи – відтворена репродукція як засіб повторення готових зразків або робота за готовими зразками;
    - творчі, проблемно-пошукові методи визначають порівняно вищий щабель процесу навчання, особливо там, де він організований на вищому, ніж у масовій школі, рівні.
  - 1.4. Підгрупа за ступенем керівництва навчальною роботою:
    - навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота в аудиторії;
    - самостійна робота студентів поза контролем викладача – самостійна робота вдома.

2. Група методів стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
- 2.1. Підгрупа методів стимулювання інтересу до навчання:
- створення ситуації інтересу при викладанні того чи іншого матеріалу;
  - навчальні дискусії які посилюють інтерес до предмету;
  - аналіз життєвих ситуацій як метод застосування теоретичних знань на практиці.
- 2.2. Підгрупа методів стимулювання обов'язку й відповідальності:
- роз'яснення мети навчального предмета – метод стимулювання, основним правилом якого є: «Це згодиться в житті», «Без цього не можна бути освіченою та культурною людиною»;
  - вимоги до вивчення предмета (орфографічні, дисциплінарні, організаційно-педагогічні). Їх виконання привчає студентів до дисциплінованості, що є головним у використанні цих методів, хоча даний аспект вивчено в дидактиці недостатньо;
3. Група методів контролю, самоконтролю, взаємоконтролю, корекції та взаємокорекції:
- соціальні, пов'язані з готовністю брати на себе відповідальність, бути активним у прийнятті рішень у суспільному житті, у врегулюванні конфліктів ненасильницьким шляхом, у функціонуванні й розвитку демократичних інститутів суспільства;
  - комунікативні – передбачають опанування важливого в роботі та суспільному житті усного й писемного спілкування, оволодіння кількома мовами;
  - інформаційні, зумовлені зростанням ролі інформації в сучасному суспільстві та передбачають оволодіння інформаційними технологіями, уміннями здобувати, критично осмислювати та використовувати різноманітну інформацію;
  - саморозвитку та самоосвіти, пов'язані з потребою та готовністю постійно навчатися як у професійному відношенні, так і в особистому та суспільному житті;
  - компетенції, що реалізуються у прагненні та здатності до раціональної продуктивної, творчої діяльності.
4. Група бінарних, інтегрованих (універсальних) методів навчання:
- бінарні – подвійні, коли метод і форма зливаються в єдине ціле або два методи поєднуються в один;
  - інтегровані (універсальні) – це поєднання трьох-п'яти методів у єдине ціле під час організації навчання.

11. Методи контролю

- 1) методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;
- 2) методи письмового контролю: ПКР, блоки тестових завдань для контролю аудиторної та самостійної роботи;
- 3) методи самоконтролю: самоаналіз, самооцінка.
- 4) науково-дослідні завдання (колоквіум, есе).

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота																Семестрова контрольна робота	Підсумкова робота (екзамен)	Сума		
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2												
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Самостійна робота	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14	Тема 15				Тема 16	Самостійна робота
25								10	25								10	10	20	100

T1, T2 ... T16 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D		
50 – 59	E	задовільно	
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Плани семінарських занять.
2. Програмові вимоги.
3. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи для студентів денної форми навчання.

4. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи для студентів заочної форми навчання.
5. Презентації (у форматі .ppt та .pptx), відеоматеріали.

14. Рекомендована література

Базова

1. Вейс Г. История цивилизации: архитектура, вооружение, одежда, утварь : Иллюстрированная энциклопедия в 3-х т. Т. 1.: Классическая древность (до IV в.). Москва : Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1998. 752 с.
2. Вейс Г. История цивилизации: архитектура, вооружение, одежда, утварь : Иллюстрированная энциклопедия в 3-х т. Т. 2.: «Темные века» и Средневековье (IV–XIV вв.). Москва : Изд-во ЭКСМО-Пресс, 1998. 600 с.
3. Вейс Г. История цивилизации: архитектура, вооружение, одежда, утварь. Т. 3.: Новое время (XIV–XIX вв.). Москва : Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. 768 с.
4. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки 1918–1945 рр. : підручник для вузів / 2-ге вид., доп., перероб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2003 . 472 с.
5. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002 роки) : навч. посіб. для студ. іст. спец. вищ. навч. закл. Київ : Либідь, 2004. 622 с.
6. Дейвіс Н. Європа. Історія / 2-ге вид. Київ : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. 1463 с.
7. Древние цивилизации / под общ. ред. Г.М. Бонгард-Левина. Москва : Мысль, 1989. 479 с.
8. История древнего мира. Кн. 1: Ранняя древность / под ред. И.М. Дьяконова, В.Д. Нероновой, И.С. Свенцицкой ; изд. 3-е, исправл. и доп. Москва : Наука, 1989. 470 с.
9. История древнего мира. Кн. 2: Расцвет древних обществ / под ред. И.М. Дьяконова, В.Д. Нероновой, И.С. Свенцицкой ; изд. 3-е, исправл. и доп. Москва : Наука, 1989. 572 с.
10. История древнего мира. К. 3: Упадок древних обществ / под ред. И.М. Дьяконова, В. Д. Нероновой, И.С. Свенцицкой ; изд. 3-е, исправл. и доп. Москва : Наука, 1989. 407 с.
11. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002) : навчальний посібник. Вінниця : Фоліант, 2003. 560 с.
12. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу : підручник / 2-ге вид., стереотип. Київ : Либідь, 2002. 592 с.
13. Очерки истории исламской цивилизации: в 2-х т. Т. 1. / под общ. ред. Ю.М. Кобищанова. Москва : РОССПЭН, 2008. 936 с.

14. Очерки истории исламской цивилизации: в 2-х т. Т. 2. / под общ. ред. Ю.М. Кобищанова. Москва : РОССПЭН, 2008. 776 с.
15. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації: соціокультурний розвиток людства : навч. посібник. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
16. Тимофієнко В.І. Історія архітектури Стародавнього світу : підручник для вузів. Київ : Наук. думка, 2006. 512 с.
17. Тойнби А.Дж. Постигание истории : сборник / пер. с англ. Москва : Прогресс, 1991. 736 с.
18. Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним / пер. з англ. В. Циба. Київ : Наш формат, 2018. 488 с.

Допоміжна

19. Анго М. Классическая Индия. Москва : Вече, 2007. 400 с.
20. Андреев Ю.В. Цена свободы и гармонии. Несколько штрихов к портрету греческой цивилизации. Санкт-Петербург : Алетейя, 1998. 434 с.
21. Афанасьев В.В. Циклы и общество. Москва : «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2009. 240 с.
22. Балух В.О. Історія Стародавньої Греції : курс лекцій. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 420 с.
23. Бардески К.Д. Месопотамия: колыбель человечества / пер. с итал. Москва : Ниола-Пресс; 000 «Издательский дом «Вече», 2008. 128 с.
24. Беккер К. История Древнего мира: Восток. Греция. Москва : Олма-Пресс, 2001. 448 с.
25. Блохина И.В. Архитектура. Всемирная история архитектуры и стилей. Москва : АСТ, 2014. 400 с.
26. Бонгард-Левин Г.М. Древняя Индия. История и культура. Санкт-Петербург : Алетейя, 2001. 288 с.
27. Бродель Ф. Грамматика цивилизаций / пер. с фр. Б.А. Ситников. Москва : Издательство «Весь Мир», 2008. 552 с.
28. Бэшем А. Цивилизация Древней Индии. Екатеринбург : У-Фактория, Харвест, 2006. 496 с.
29. Васильев Л.С. Проблемы генезиса Китайской цивилизации. Формирование основ материальной культуры и этноса. Москва : Наука, 1976. 368 с.
30. Вудс Т. Как Католическая церковь создала западную цивилизацию / пер. с англ. В. Кошкина. Москва : ИРИСЭН, Мысль, 2010. 280 с.
31. Гаврюшенко О.А., Шейко В.М., Кравченко О.В. Історія світової культури : навч. посібник / наук. ред. В.М. Шейко. Київ : Кондор, 2006. 404 с.
32. Гласнер Ж.-Ж. Месопотамия. Москва : Вече, 2012. 448 с.
33. Грималь П. Цивилизация Древнего Рима. Екатеринбург : У-Фактория, 2008. 512 с.

34. Енциклопедія Трипільської цивілізації : В 2-х т. Т. 1, Кн. 1 / гол ред. М.Ю. Відейко ; Міністерство культури і мистецтв України; Державне підприємство Книжкова палата України ім. Івана Федорова; Національна комісія України у справах ЮНЕСКО; Корпорація «Індустріальна спілка Донбасу»; ЗАТ «Петроїмпекс». Київ, 2004. 703 с.
35. Енциклопедія Трипільської цивілізації : В 2-х т. Т. 1, Кн. 2 / гол ред. М.Ю. Відейко ; Міністерство культури і мистецтв України; Державне підприємство Книжкова палата України ім. Івана Федорова; Національна комісія України у справах ЮНЕСКО; Корпорація «Індустріальна спілка Донбасу»; ЗАТ «Петроїмпекс». Київ, 2004. 320 с.
36. Енциклопедія Трипільської цивілізації : В 2-х т. Т. 2 / гол ред. М.Ю. Відейко ; Міністерство культури і мистецтв України; Державне підприємство Книжкова палата України ім. Івана Федорова; Національна комісія України у справах ЮНЕСКО; Корпорація «Індустріальна спілка Донбасу»; ЗАТ «Петроїмпекс». Київ, 2004. 655 с.
37. Космина В.Г. Проблеми методології цивілізаційного аналізу історичного процесу / В.Г. Космина. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2011. – 310 с.
38. Кузык Б.Н., Яковец Ю.В. Цивилизации: теория, история, диалог, будущее : в 2 т. Т.1: Теория и история цивилизаций. Москва : Институт экономических стратегий, 2006. 768 с.
39. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада / пер. с фр. под общ. ред. В.А. Бабинцева. Екатеринбург : У-Фактория, 2005. 560 с.
40. Лукин В.М. Очерк теории цивилизации : учебн. пособие. Санкт-Петербург : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2006. 184 с.
41. Малявин В.В. Китайская цивилизация. Москва : АСТ, 2001. 632 с.
42. Мансуэлли Г. Цивилизации древней Европы / пер. с фр. Е. Абрамовой. Екатеринбург : У-Фактория, 2007. 560 с.
43. Матвеев К.П. История ислама. Москва : АСТ, 2005. 254 с.
44. Моисеева Л.А. История цивилизаций : курс лекций. Ростов-на-Дону : Феникс, 2000. 415 с.
45. Оппенгейм А. Древняя Месопотамия. Портрет погибшей цивилизации / пер. с англ. М.Н. Ботвинника. Москва : Наука, 1990. 319 с.
46. Робер Ж.-Н. Рим. Москва : Вече, 2006. 384 с.
47. Сингапурська історія. Мемуари Лі Куан Ю. Том 1 / пер. з англ. К. Сисоєва, Л. Савицька. Київ : Видавництво Олексія Капусти, 2012. 544 с.
48. Сингапурська історія: Із третього світу в перший: 1965–2000. Мемуари Лі Куан Ю. Том 2 / пер. з англ. К. Сисоєва. Київ : Видавництво Олексія Капусти, 2011. 684 с.

49. Средневековая Европа глазами современников и историков. Ч. 2. Европейский мир X–XV вв. / Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». Москва : Интерпракс, 1995. 384 с.
50. Средневековая Европа глазами современников и историков. Ч. 3. Средневековый человек и его мир / Серия «Всемирная история и культура глазами современников и историков». Москва : Интерпракс, 1994. 400 с.
51. Сурдель Д., Сурдель Ж. Цивилизация классического ислама / пер. С фр. В. Бабинцева. Екатеринбург : У-Фактория, 2006. 544 с.
52. Суриков И.Е. Солнце Эллады: История афинской демократии. Санкт-Петербург: СПбГУ, 2008. 360 с.
53. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. Москва : АСТ, Мидгард, 2007. 576 с.
54. Ходжсон М. История ислама: Исламская цивилизация от рождения до наших дней. Москва : Эксмо, Наше слово, 2013. 1088 с.
55. Шаму Ф. Цивилизация Древней Греции / пер. с фр. Т. Баженовой. Екатеринбург : У-Фактория, 2009. 368 с.
56. Шемятенков В.Г. Европейская интеграция : учебное пособие. Москва : Международные отношения, 2003. 400 с.
57. Шоню П. Цивилизация Просвещения / пер. с фр. И. Иткина, М. Гистер. Екатеринбург : У-Фактория, 2008. 668 с.
58. Яковюк І., Трагнюк Л., Меделяєв В. Азбука європейської інтеграції. Харків : «Апекс+», 2006. 168 с.
59. Ancient Greece: From the Mycenaean Palaces to the Age of Homer / edit by S. Deger-Jalkotzy, I.S. Lemos. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2006. 695 p.
60. Backman R. Clifford. The Worlds of Medieval Europe. New York; Oxford : Oxford University Press, 2003. 462 p.
61. Crabtree J.P. Encyclopedia of Society and Culture in the Medieval World. New York : Infobase Publishing, 2008. 1280 p.
62. Endress G. Islam: An historical introduction. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2002. 301 p.
63. Higham C. Encyclopedia of Ancient Asian Civilizations. New York : Facts On File, Inc., 2004. 440 p.
64. Holmes G. The Oxford Illustrated History of Medieval Europe. Oxford : Oxford University Press, 1988. 398 p.
65. Kemp B. Ancient Egypt: anatomy of a civilization. New York : Routledge Taylor&Francis Group, 2006. 222 p.
66. Loewe M., Shaughnessy E.L. The Cambridge History of Ancient China. Cambridge : Cambridge University Press, 1999. 1180 p.

67. McIntosh J. The ancient Indus Valley: new perspectives. California : ABC-CLIO, 2008. 441 p.
68. The Babylonian World / edit. by Gwendolyn Leick. New York : Routledge, 2007. 616 p.
69. Treadgold W. A History of the Byzantine State and Society. California : Stanford University Press, 1997. 1019 p.

15. Інформаційні ресурси

1. Ислам: история. URL: <http://islam.plus/ru/civilizaciya/history> (дата звернення: 17.09.2021).
2. История древних цивилизаций. URL: <http://godsbay.ru/civilizations/index.html> (дата звернення: 17.09.2021).
3. Китайская цивилизация: документальные фильмы (канал CCTV-Русский). URL: http://cctv.cntv.cn/lm/documentary_russian/index.shtml (дата звернення: 17.09.2021).
4. Цивилизациум – электронная интернет-энциклопедия. URL: <https://sites.google.com/site/civilizacium/> (дата звернення: 17.09.2021).

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролів.
2. Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри, у методичній комісії факультету, інституту, підписується завідувачем кафедри, головою методичної комісії і затверджується проректором з науково-педагогічної роботи.